

Sygn. akt VI U 2546/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 grudnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszcy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Milczarek

Protokolant – sekr. sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 1 grudnia 2016 r. w Bydgoszcy

na rozprawie

odwołania: R. M. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 27 sierpnia 2015 r., znak: (...)

w sprawie: R. M. (1)

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o emeryturę

- 1) zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu R. M. (1) prawo do emerytury od dnia (...) r.,
- 2) stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na oryginale właściwy podpis.

UZASADNIENIE

Decyzją ZUS z dnia 27.08.2015r. organ rentowy odmówił R. M. (1) przyznania prawa do świadczenia emerytalnego w obniżonym wieku stwierdzając, iż ubezpieczony nie udowodnił wymaganego 15 - letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującego na danym stanowisku pracy.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy stwierdził, iż ubezpieczony jest członkiem OFE i wniósł o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa. Na dzień 01.01.1999r. łączny staż pracy ubezpieczonego wyniósł 28 lat, 3 m-ce i 24 dni (wyłącznie okresy składkowe). Zakład zaliczył ubezpieczonemu okres zatrudnienia w warunkach szczególnych w wymiarze 14 lat, 11 m-cy i 23 dni.

W odwołaniu od decyzji ZUS ubezpieczony stwierdził, iż nie zgadza się z rozstrzygnięciem organu rentowego, świadectwo pracy w warunkach szczególnych nie obejmuje wymaganych 15 lat, lecz faktycznie przez cały okres zatrudnienia tj. od 03 sierpnia 1976 do 09 stycznia 1978, pracował, jako kierowca samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony w Zakładach (...) w W..

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania posługując się argumentacją przedstawioną w decyzji, twierdząc, że wcześniej przyznano emeryturę w kwocie zaliczkowej, lecz aktualnie ta decyzja zaskarżona pozostaje.

Wyrokiem z dnia 4.02.2016 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy zmienił decyzję organu rentowego i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury począwszy od (...). oraz stwierdził, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wywiódł Zakład Ubezpieczeń

Spółecznych zaskarżając orzeczenie Sądu I instancji w punkcie 1. zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, § 2 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983[^] w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury, podczas gdy ubezpieczony nie spełnił wszystkich wymaganych warunków, określonych w w/w przepisach oraz naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów.

Powołując się na powyższą podstawę apelacji organ rentowy wniósł o zmianę punktu 1. zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji oraz o zasądzenie od powoda na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku, w rozpoznaniu apelacji organu rentowego, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że uzasadnienie sporządzone w niniejszej sprawie przez Sąd Okręgowy nie odpowiadało wymogom z art. 328 § 2 k.p.c.

W zaleceniach Sąd Apelacyjny wskazał, że Sąd Okręgowy przy ponownym rozpoznawaniu sprawy winien wyjaśnić charakter pracy ubezpieczonego w spornym okresie. Zdaniem Sądu Apelacyjnego kluczowym dowodem w sprawie może być dowód z przesłuchania Dyrektorów Zakładu (...): R. M. (2) oraz J. Z.. Skoro, bowiem wystawiono ubezpieczonemu dokument potwierdzający posiadanie, co najmniej 3 - letniej praktyki zawodowej w kierowaniu samochodami ciężarowymi o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5t, co stanowiło jeden z warunków zdobycia uprawnień do prowadzenia pojazdów kat. D to należałoby ustalić, dlaczego Dyrektor Zakładu wystawił pracownikowi zatrudnionemu formalnie na stanowisku tokarza i elektromontera taki dokument. Kolejną wymagającą wyjaśnienia okolicznością jest, dlaczego zatrudniono ubezpieczonego z doświadczeniem w pracy w (...) Spółdzielni Pracy (...), gdzie zajmował stanowiska: ucznia i następnie mechanika pojazdów samochodowych, na stanowisku elektromontera? Dla prawidłowego i kompleksowego ustalenia okoliczności faktycznych zasadne może być przeprowadzenie dowodu z zeznań wnioskowanych przez ubezpieczonego świadków: Z. P. oraz A. S..

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Ubezpieczony R. M. (1) (ur. (...)), dnia 24.06.2015 roku złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury. We wniosku tym wskazał, że jest członkiem OFE, oświadczył jednak, że wnosi o przekazanie zgromadzonych środków na dochody budżetu państwa. Organ rentowy uznał za udokumentowany staż ubezpieczeniowy na dzień 1 stycznia 1999 roku w wymiarze 28 lat, 3 miesiące i 24 dni. Organ rentowy uznał ubezpieczonemu 14 lat, 11miesiący i 23 dni pracy w warunkach szczególnych.

- okoliczności bezsporne

Ubezpieczony R. M. (1) w (...) r. ukończył szkołę zawodową w zawodzie mechanika samochodowego. Po skończeniu szkoły zawodowej ubezpieczony pracował w Spółdzielni (...) w B. jako mechanik samochodowy. W trakcie pracy w tym zakładzie ubezpieczony odbywał służbę wojskową gdzie zdobył kategorię A, B, C prawa jazdy. Ubezpieczony zatrudnił się w (...) Przedsiębiorstwie (...) w W., mając uprawnienia kierowcy mechanika. W umowie o pracę z dnia 3.08.1976 r. zawartej przez ubezpieczonego z (...) Przedsiębiorstwem (...) w W. wpisano stanowisko elektromontera. W drugiej umowie o pracę z dnia 3.08.1976 r. wpisano natomiast stanowisko kierowcy wskazując, że obowiązywać to będzie od 1.05.1978 r. Ubezpieczony nie zwrócił uwagi na to jakie stanowisko wpisano w umowie o pracę. W kolejnej umowie o pracę ubezpieczonego z dnia 1.11.1977 r. wpisano natomiast jako stanowisko ubezpieczonego stanowisko tokarza. Dopiero w umowie o pracę z dnia 9.01.1978 r. wpisano jako stanowisko ubezpieczonego stanowisko kierowcy. W zaświadczeniu z dnia 21.5.1979 r. Dyrektor zakładu w W. R. M. (2) (którego Sąd Okręgowy nie mógł przesłuchać z uwagi na jego śmierć) potwierdził, że ubezpieczony pracował jako kierowca mechanik od dnia 3.08.1976 r. Zaświadczenie zostało wydane bowiem w 1979r. ubezpieczony starał się o kategorię D prawa jazdy po przepracowaniu 3 pełnych lat jako kierowcy samochodu ciężarowego.

W latach siedemdziesiątych zakłady przemysłowe otrzymywały z Powiatowego Urzędu Pracy wykazy stanowisk, na których można było zatrudnić pracowników. To zależało od obowiązujących planów gospodarczych. Zdarzały się przypadki gdy pracownik formalnie został zatrudniony do produkcji na hali faktycznie był mechanikiem, bo nie było w danym zakładzie wolnego etatu. Zakład (...) w W. zajmował się w okresie zatrudnienia ubezpieczonego przerobem drewna i dysponował samochodami ciężarowymi w ograniczonym zakresie. W Zakładzie tym oprócz kierowców byli zatrudnieni elektrycy, którzy służyli do zabezpieczenia ruchu. Byli też zatrudnieni tokarze, którzy dorabiali części do maszyn. Ubezpieczony nie mógł być zatrudniony i pracować jako elektromonter, bo nie miał uprawnień do wykonywania takiego zatrudnienia, podobnie jak nie mógł wykonywać czynności tokarza i nie mógł być dopuszczony do takiej pracy. Struktura Zakładu w W. wskazywała na to, że dyrektor M., który wystawił zaświadczenie z dnia 21.05.1979 r. kierowane do Urzędu Gminy w C., sprawował nadzór nad kierowcami samochodów ciężarowych, których było w W. kilku i miał orientację co do faktycznego rodzaju zatrudnienia każdego z kierowców, bo jednoosobowo zarządzał zakładem i dlatego zaświadczenie z dnia 21.05.1979 r. potwierdzało faktyczny zakres obowiązków ubezpieczonego w okresie od 3.08.1976 r. do dnia 8.01.1978 r.

Faktycznie od samego początku zatrudnienia, od 3.08.1976 r. ubezpieczony pracował jako kierowca samochodu ciężarowego o ciężarze dopuszczalnym powyżej 3,5 tony. Na początku ubezpieczony obsługiwał ciężarówki innych pracowników (bowiem w zakładzie były trzy ciężarówki) w trakcie urlopów innych kierowców albo w okresie ich nieobecności. Samochód do wyłącznej obsługi ubezpieczony dostał 9.01.1978 r. Ubezpieczony pracował jako kierowca samochodu ciężarowego o ciężarze dopuszczalnym powyżej 3,5 tony w spornym okresie czasu w pełnym wymiarze czasu pracy. Nie chorował w tym okresie, nie korzystał też z urlopów bezpłatnych.

W świadectwie pracy ubezpieczonego z dnia 4.01.1993 r. wskazano, że pracował on w okresie od 3.08.1976 r. do dnia 31.12.1992 r. jako kierowca.

dowody: dokumenty znajdujące się w aktach osobowych – umowy o pracę, świadectwo pracy z dnia 4.01.1993 r, akta emerytalno – rentowe ZUS, zaświadczenie z dnia 21.05.1979 r., zeznania świadków: J. Z., Z. P. i A. S., zeznania ubezpieczonego –zapis protokołu rozprawy płyta k.93.

Powód wystąpił z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury 24. 06.2015r.

dowód: wniosek w aktach rentowych powoda.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów w aktach osobowych i rentowych powoda, których prawdziwości strony nie kwestionowały oraz zeznań świadków Z. P. i A. S., którzy pracowali w spornym okresie razem z powodem oraz zeznań powoda. Także zeznania świadka J. Z. miały istotne znaczenie dla

ustalenia stanu faktycznego mimo, że świadek ten nie pracował w okresie zatrudnienia ubezpieczonego, bowiem świadek ten, mający wiedzę w zakresie organizacji zakładu w W., potwierdził faktyczne obowiązki wykonywane przez ubezpieczonego w spornym okresie. Sąd dał wiarę zeznaniom świadków i powoda, bowiem były one spójne, logiczne, uzupełniały się wzajemnie, znajdowały też potwierdzenie w zebranych w sprawie dowodach z dokumentów a ponadto świadkowie Z. P. i A. S., co istotne, pracując również w charakterze kierowcy i pracownika transportowego, bezpośrednio z ubezpieczonym opisali jego pracę na podstawie własnych obserwacji. Zeznania świadków były jasne, logiczne, korespondowały ze sobą oraz z zeznaniami ubezpieczonego. Świadkowie nie mieli żadnego interesu w zeznawaniu nieprawdy, są osobami obcymi dla ubezpieczonego. Dokładnie określili oni charakter pracy wykonywanej przez odwołującego się, wskazali, że stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował on jako kierowca samochodu ciężarowego o ciężarze dopuszczalnym ponad 3,5 t. Potwierdzili zatem prawdziwość zeznań ubezpieczonego.

Sporną pozostawała okoliczność czy ubezpieczony przez okres co najmniej 15 lat był zatrudniony w warunkach szczególnych.

Sąd dokonał oceny omówionego wyżej stanu faktycznego w kontekście przepisów art. 184 i 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, nr 153, poz.1227 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 z 1983 r., poz. 43 ze zm.).

Zgodnie z treścią art. 184. ust 1 w/w ustawy o emeryturach i rentach z FUS ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32,33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (czyli 25 lat dla mężczyzn).

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust.2).

Zgodnie z treścią art. 32 ust 1 cytowanej wyżej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym, niż określony w art. 27 pkt 1 ustawy, czyli w wieku 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn.

Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w cytowanym wyżej przepisie, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Z kolei przepisy w/w rozporządzenia wykonawczego mają zastosowanie do wszystkich pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zgodnie z § 2 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku, a okresy te stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Niemniej jednak należy wskazać, iż w przypadku, gdy zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczeń potwierdzających okresy wykonywania pracy w szczególnych warunkach z przyczyn od siebie niezależnych, art. 472 i 473 k.p.c. umożliwiają ustalenie tych okoliczności w drodze postępowania odwoławczego przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z w/w artykułami w postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych każdy fakt mający wpływ na prawo do świadczenia lub jego wysokość może być dowodzony wszelkimi środkami, które sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe. Sąd nie jest związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organem rentowym.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe pozwala na stwierdzenie, iż ubezpieczony w okresie od dnia 3.08.1976r. do dnia 8.01.1978r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze dopuszczalnym powyżej 3,5 t. - tj. wykonywał pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu cytowanego przepisu art. 184 ust 1 w/w ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz w/w rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Wykonywana przez niego praca wymieniona jest w wykazie „A” w dziale VIII poz. 2 (prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony) w/w rozporządzenia i jest pracą o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości.

W świetle zebranych dowodów uznać należało, że ubezpieczony udowodnił ponad 15 – letni okres pracy w warunkach szczególnych jako kierowca samochodu ciężarowego powyżej 3,5 w okresie od dnia 3.08.1976r. do dnia 31.12.1992r.

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że ubezpieczony, po uwzględnieniu uznanego już przez organ rentowy okresu pracy w szczególnych ma wymagany łączny ponad 15 letni okres zatrudnienia w warunkach szczególnych, uprawniający do przyznania prawa do wcześniejszej emerytury na mocy cytowanego art. 32 w zw. z art. 184 w/w ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Zaliczenie wymienionego wyżej okresu spowodowało, że odwołujący spełnia warunki konieczne do przyznania emerytury określone w cytowanych wyżej przepisach ustawy i rozporządzenia.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych (w pkt. 1 sentencji) od dnia spełnienia warunku osiągnięcia wymaganego wieku.

W punkcie 2 sentencji wyroku Sąd Okręgowy zgodnie z przepisem art. 118 ust. 1a ustawy emerytalno- rentowej FUS z urzędu orzekł w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Zdaniem Sądu Okręgowego, w okolicznościach przedmiotowej sprawy brak było podstaw do stwierdzenia odpowiedzialności organu rentowego, pomimo uwzględnienia odwołania ubezpieczonego. Do przyznania ubezpieczonemu prawa do żądanego świadczenia konieczne było bowiem przeprowadzenie postępowania dowodowego na okoliczność świadczenia przez odwołującego zatrudnienia w warunkach szczególnych.

SSO Ewa Milczarek